

ירושלים, 10.7.39

יצאתי בבוקר לתל-אביב להפגש עם ד"ר ברט.

שוחחנו כשעתיים על עניני האירגון והיחסים בין נשיאות "כומר היטוב"

וההנהלה. לאחר כירור יסודי הסכים ברט לעמדת ההנהלה גם בדבר תפקידי  
האירגון במסיבות החדשות וגם לאפני ביצוע של הפעולות הסוטלות עכשיו על  
האירגון.

---

בצהריים חזרתי לירושלים. דוד אלברסט, מהנדס תעופה, פנה אלי  
בדבר בית מלאכה לתיקון אוירונים, שהוא רוצה להקים בלוד בעזרת חברת "אווירון".  
הוא מתאונן על חברת "אווירון" שאינה רוצה לסייע לדבר.  
הבטחתי לברר זאת עם החברים המטפלים בדבר זה.

---

משלחת התיסנים מערערת על גזירת התסונות בבחירות לקונגרס.  
לדבריהם זוהי גזירה שזקני התיסנים אינם יכולים לעמוד בה. הם גם סציעים  
לבטל את הבחירות ולסדר את המשלחת מתוך הסכם, כי לפי הידיעות טבירם  
מתכוננים הרביזיוניסטים לעשות ביום הבחירות מהומות בארץ בשביל להביא  
לידי עוצר.

יש להתנגד לדבר זה משני טעמים:

- א. אסור להרתע מהטירור הרביזיוניסטי;
- ב. אין לעשות מלסתור את נציגות נבחרת התנועה, ביחוד בארץ.

ב-5:00 ביררתי עם ס. גורדון את פעולת מרכז הנוער.  
 ב-6:30 שיחה עם הרצפלד על הנקודות החדשות: בית עמא, יערות  
 הכרמל, נקודות הצפון.  
 בערב שיחה עם משה, קפלן וג'וזף על התגובות כלכליות ותגבורת  
 עצמאות הישוב.

קיבלתי מהועד הלאומי דין וחשבון על מצב פליטי האניה "אססיר"  
 שהעברו למחנה ההסגר לסרפנד. ביקרה אותם עובדת סוציאלית ד"ר רות יפה  
 מראשון לציון, והסיפור שלה מוזעזע ומחריד.  
 היא ביקרה את המחנה ב-1 ליולי ופצעה  
 "400 איש ערוסים למחנה, נשים רבות, ילדות קטנים, בוגרים וזקנים.  
 נשים צעירות בעלות סערות שיבה ופניהן פני זקנות. רואים פנים  
 רבים קטנים מן הרגיל, ששומן ובשר נעלמו מהם והעור בלבד כיסה את  
 העצמות הבולטות. אנשים רבים חולים. כ-50 איש שכבו בחום גבוה  
 ללא כל סיפול רפואי. יתר האנשים כה הלשים, שאינם מסוגלים לקום  
 ולהתהלך על רגליהם. באוכל שהגישו להם לא נגעו גי נגטלו כבר מסנו.  
 בזמן ביקורי התעלפו 8 אנשים התעלפות מסוכנת. מסרו לי שמקרי התעלפות  
 הם רבים. כל אדם שנסייתי להכנס אתו בשיחה התחיל בוכה והיה מסוגל  
 לדבר רק כשנרגע. כולם כאחד מספרים על היסורים הנוראים שעינו אותם  
 באניה והסתוארים בפרטי-כל הסורך. מספרים שהיו נשים באניה שהכריחו  
 אותן לשכב עם אנשי ההנהלה בכדי להשיג פרוסת לחם עבור ילדיהן.  
 צעירות רבות עברו לביתר תחת לחץ בכדי להקל עליהן במקצת את קשי  
 החיים באניה. הובטח להם כי האניה תהיה בדרך, עד לפריקתה, לא יותר  
 משבועיים.

אף אחד מהאנשים הנמצאים במחנה אינו מביע שמחה על שהגיע  
 לארץ-ישראל. אף אחד מהם אינו מרגיש ומעריך את הבטחון שיכזא  
 בארץ. האנשים הם אדישים לכל דבר, פניהם ללא כל ביסוי וללא רגש  
 תודה. הם סתלכים באבסורטסים. הנשים מתפשטות לפני החיילים  
 האנגלים וסתרחצות ערוסות כמעט ללא רגש אפקט ובושה. זיקת החיים  
 נעלמה מהם וכשהבאנו להם בגדים אף לא ניגשו לקבלם סאתנו.  
 האנשים נחרבו בנפשם כליל. באו שבורים והרוסים בגופם ונפשם  
 על ידי הסירור באניה "אססיר".

ב-4 ליולי שוחחה אותה ד"ר רות יפה עם אחדים מפליטי האניה "אסטיר", שיצאה מרומניה ביום 17.3.39 - וזהו סיפור הזוועה:

"היינו 700 איש באניה. מהם 423 יוצאי דאנציג, בלתי מפלגתיים, והשאר רומנים, הונגרים, בולגרים ויוצאי ארצות שונות אחרות, שהשתייכו למפלגה הרביזיוניסטית.

קהילת דאנציג אירגנה את עלייתנו. היא התקשרה עם משרד העליה ושלחה את העולים לרומניה לנמל רמי בסקום שחיכתה האניה. הוצאות הנסיעה היו 700 גולדן, ז.א. כ-30 לא"י לכל נפש. את הסכום הזה שילמו העולים, ובטקרים של עולים מחוסרי יכולת - שילמה עבורם קהילת דאנציג עצמה.

המלחים עובדי האניה היו יוונים וההנהלה התכנית - יהודית רביזיוניסטית. מתחילה היו שני מחנות: יוצאי דאנציג הבלתי מפלגתיים ויוצאי הארצות השונות שהיו ברובם חברי המפלגה הרביזיוניסטית ובחלקם השתייכו למפלגה זו מתוך אופורטוניזם. ההנהלה הזאת שלטה שלטון מירוריסטי על הנוסעים. ביום השני לנטיעתנו קרה ואחד הנוסעים מאנשי דאנציג התרחץ בים מתוקים, כעונש על כך - הרעיבו באותו יום את כל אנשי דאנציג.

אסור היה להשתמש במלה "שלום". הסלה הדרושה בסקופה היתה "תל-חי", כל מי שעבר על איסור זה, או מי שזימר שיר פוליטי אנטי-רביזיוניסטי - נענש קשה. האיש הנ"ל נקשר בכבלים ברגליו ונתלה על תורן האניה כסידיו מורמות למעלה, במצב זה תלה לפחות במשך שעה תמימה. כל יום נענשו בדרך זו מספר אנשים, נשים ואפילו זקנים. מי שסרב לתת אינפורמציות על איזה שהם מעשים, או מי שהכחיש מעשה שהיה - קשרו את ידיו בכבלים עד זוב דם ומי שלא יכול היה לעמוד בפני יסורים אלה "הודח" סוף סוף על כל מה שרצו המענים לשמוע מפיו. כל כך הרביצו להם בפניהם מכות רצח.

יש לציין כי כל העונשים הללו לא באו על מעשי פסע אלא על דברים של מה בכך. עונש כזה נענש גם אותו אדם שלקח מספר חתיכות סוכר. מי שהתנגד לסירור זה בכוח קשרו את ידיו ורגליו בכבלים, סתמו את פיו והשליכוהו לתחתית האניה, ואף אייסו עליו סירור בו וישליכוהו הימה.

הסזון לא היה מספיק בהחלט. בכסף שהצליחו האנשים להבריח מארצם היו נאלצים לקנות בטחיר יקר אוכל מהנהלת האניה, לטרות שילסו עבור הסזון למפרע. הרביווניסטים קיבלו בטשן כל הזמן כלכלה יותר טובה באיכותה וזכותה. אף אם היה בנסצא לחם טרי לא זכינו לקבלו והאכילו אותנו רק ב"לחם אניה" קשה וישן.

החפצים וצרכי הסזון שנתקבלו בטשן כל זמן נסיעתנו מהקהילות היהודיות בארצות שונות התחלקו בינינו רק בתחילת הנסיעה וגם אז רק בחלקם. בהסשן הנסיעה לא זכינו לקבל שום דבר, אנו אנטי דאנציג, נאלצנו לקנות בטחיר יקר מהנהלה את התרומות שקיבלו מאחינו כיון וארצות אחרות, וכטלא הסשקנו לקנות, חילקה ההנהלה את החפצים בין חבריה (הרביווניסטים) ואת השאר מכרה בנסלים שעבנו.

שני הימים האחרונים היו הקשים והגרועים ביותר. 200 איש נאלצו לעבור לאניה שיכלה להכיל 200 איש בלבד. 25 כיתרים מזוינים באקדוחים ושוטרים שמרו על "השדר". הם דחפו את האנשים באכזריות ובכוח כחיות טרף לתוך האניה הקטנה, הכו אותם בטגלבים וסי שלא רצה להכנס נענש קשה. הסירה היתה בת 3 קומות. שתי הקומות התחתונות היו בחוסרי אור ואויר לחלוטין. הן היו נמוכות עד כדי כך שהאנשים בישיבתם סגרו בראשם בתקרה. הקומה העליונה בלבד היתה ראויה לאכן אנשים, ובה סודרו אנשי הביתר. למטה הוכנסו נשים, ילדים וזקנים, הכניסו אותם שם בצעקות.

ביום האחרון וביום שקדם לו לא קבלנו אכל ומים לחלוטין. רק האנשים שישבו למעלה קיבלו כלכלה מספקת.

האינציאטור של הסירוריסטים היה אדם בשם יואכיסון. הוא נאם בכל יום נאומים פוליטיים וכולנו היינו נאלצים לסטוע אותם. המפקד והמנהל המכנית היה אדם בשם טשה, כלתו דורה, בחורה יפה טרומנית, בת 17 שנה השפיעה עליו בכיוון האכזרי ביותר. בהשפעתה הוא הרע לנוסעים עד הגבול האפשרי. הסוציא לפועל היה אדם בשם זונדרלינג, אדם גבה קומה ובריא, הוא הוציא לפועל את הענשים הקשים ביותר: הכה, אסר וקשר בכבלים. ההנהלה הזאת נעשרה ע"י קבוצה בת 30 איש בערך, ביניהם היו: ברון מריץ, שפירא גרינברג.

ב-1.5.39 סרדנו בפעם הראשונה. קראנו לעזרת המסורה היוונית והיא הגנה עלינו. המסורה תפסה שני סירוריסטים ושלחה אותם חזרה

לארצם. בפעם השניה קראנו לעזרה מסטרה זרה. בפעם השלישית כשעשינו  
זאת - שחדה ההנהלה את המסטרה של קריסה שקשרה אותנו ארבעה-ארבעה  
והכתה אותנו מכות אכזריות".

לפי דברי קפלן סגיע הד הזוועות האלה לחז'ל וגורם ליחס שלילי  
טוד הציבור היהודי ל"העפלה" בכלל.